

INHOUD

INLEIDING	5
NIEUWE FOUTEN MAKEN Thomas Rau	6
VERDICHTING EN MOBILITEITS- GEBONDEN GRONDGEBRUIK ALS MOTOREN VAN EEN DUURZAME RUIMTELIJKE ORDENING Leo Van Broeck	10
KNOOPPERVEN: ONTWIKKELINGS- STRATEGIE VOOR VRIJKOMENDE AGRARISCHE ERVEN Ruut van Paridon	14
COLLECTIEVE VOETAFDRUK Erik Wieërs	18
MINDER RUIMTE VRAAGT OM EEN RUIMERE BLIK Daniëlle Segers en Huib van Zeijl	22
HUIS HOUDEN Marie-José Van Hee	26
DE WINST VAN HET NIET-BOUWEN Dimitri Minten en Tim Vekemans	30
LESS IS MORE - MINDER RUIMTE VRAAGT OM MEER ARCHITECTUUR Verslag debat	34
COLOFON	46

LESS IS MINDER RUIJTE VRAAGT OM MEER ARCHITECTUUR

MORE

LEZINGENREEKS DOOR ARCHITECTEN

De druk op de open ruimte in Vlaanderen is groot. En met de enorme woningbouwopgave waarvoor we staan, wordt deze alleen maar groter. Hoe kunnen we duurzaam en inventief omgaan met de schaarse ruimte? En hoe draagt goede architectuur hieraan bij?

donderdag 06.02.2014 | **THOMAS RAU** - ARCHITECTENBUREAU RAU
KAMP C | NIEUWE FOUTEN MAKEN

dinsdag 11.03.2014 | **LEO VAN BROECK** - BOGDAN & VAN BROECK ARCHITECTS
DE WARANDE | VERDICHTING EN MOBILITEITSGEBONDEN GRONDGEBRUIK ALS MOTOREN VAN EEN DUURZAME RUIMTELIJKE ORDENING

donderdag 03.04.2014 | **RUUT VAN PARIDON** - VAN PARIDON X DE GROOT LANDSCHAPSARCHITECTEN
KAMP C | KNOOPPERVEN: ONTWIKKELINGSSTRATEGIE VOOR VRIJKOMENDE AGRARISCHE ERVEN

dinsdag 06.05.2014 | **ERIK WIEËRS** - COLLECTIEF NOORD ARCHITECTEN
DE WARANDE | COLLECTIEVE VOETAFDruk

donderdag 11.09.2014 | **DANIËLLE SEGERS EN HUIB VAN ZEIJL** - ÉQUIPE VOOR ARCHITECTUUR EN URBANISME
KAMP C | MINDER RUIJTE VRAAGT OM EEN RUIJMER BLIK

dinsdag 30.09.2014 | **MARIE-JOSÉ VAN HEE** - MARIE-JOSÉ VAN HEE ARCHITECTEN
DE WARANDE | HUIS HOUDEN

donderdag 06.11.2014 | **DIMITRI MINTEN EN TIM VEKEMANS** - RE-ST
KAMP C | DE WINST VAN HET NIET-BOUWEN

dinsdag 02.12.2014 | **DEBAT**
DE WARANDE | LESS IS MORE | MINDER RUIJTE VRAAGT OM MEER ARCHITECTUUR

Locatie: De lezingen vinden afwisselend plaats in **Kamp C** (Britselaan 20, 2260 Westerlo) en bij **Ar-Tur** in de Warande (Warandestraat 42, 2300 Turnhout).
Start: 20.00 uur | **Inkom:** 5 euro per lezing, ter plekke te betalen | **Reserveren:** info@kampc.provant.be
Meer informatie: www.ar-tur.be | www.kampc.be

Kamp C | Provinciaal Centrum Duurzaam Bouwen en Wonen
Ar-Tur | Centrum voor architectuur, stedelijkheid en landschap in de Kempen

INLEIDING
LESS IS MORE
MINDER RUIMTE VRAAGT OM
MEER ARCHITECTUUR.

Tekst:

Edith Wouters en Evelien Pieters, AR-TUR

Jet Groen, Kamp C

De druk op de open ruimte in Vlaanderen is groot. En met de enorme woningbouwopgave waarvoor we staan, wordt deze alleen maar groter. Hoe kunnen we duurzaam en inventief omgaan met de schaarse ruimte? En hoe draagt goede architectuur hieraan bij? Hoe kun je de stijgende woonvraag en het duurzaam ruimtegebruik op elkaar afstemmen? Is het enkel een kwestie van (her)verdelen van de ruimte of gaat het om het vastleggen van prioriteiten?

Kamp C, provinciaal Centrum Duurzaam Bouwen en Wonen, en AR-TUR, centrum voor architectuur, stedelijkheid en landschap in de Kempen, organiseerden in 2014 een lezingenreeks over duurzaam ruimtegebruik. Architecten, landschapsarchitecten en stedenbouwkundigen lichtten toe hoe zij op duurzame en innovatieve wijze omgaan met de schaarse ruimte. Peggy Totté en Els Nulens van Blauwdruk stedenbouw begeleidden de reeks als gespreksleiders. De lezingenreeks werd afgesloten met een debat, waarin de sprekers met elkaar in gesprek gingen over een visie voor de toekomst.

In dit CAHIER leest u de verslaglegging van de reeks. Peggy Totté en Els Nulens schreven de korte verslagen van elke lezing. Wieland De Hoon bracht verslag uit van de afsluitende debatavond. Een bewerking van zijn tekst verschijnt ook in vakblad Ruimte in het voorjaar van 2015.<<

NIEUWE FOUTEN MAKEN

Thomas Rau

SPREKER:

Thomas Rau

BUREAU:

RAU architecten en Turntoo,
Amsterdam

BIOGRAFIE:

Thomas Rau volgde opleidingen op het gebied van beeldende kunst en dans aan de Kunstacademie en studeerde architectuur aan de RWTH Aken. Sinds 1990 werkt hij als architect in Amsterdam, waar hij in 1992 RAU oprichtte. Thomas Rau neemt actief deel aan de huidige internationale discussie over duurzaamheid, de ontwikkeling van energiebesparende technologieën en grondstoffenschaarste. Hij staat op de 4e plaats in de jaarlijkse Duurzame 100 van het dagblad Trouw en werd uitgeroepen tot Nederlands Architect van het Jaar 2013.

WEBSITE:

www.rau.eu

LEZING:

06.02.2014

Kamp C

Gemeentehuis Brummen. Beeld: Petra Appelhof

VREEDZAME TERRORIST

Een vreedzame terrorist noemt Thomas Rau zichzelf. Omdat architectuur het resultaat is van een economisch model, gaat Rau dieper in op de noodzaak tot een radicale ommezwaai van ons economisch denken. Vandaag wordt alle maatschappelijk kapitaal zoals olie geprivatiseerd en zo wordt de ecologie geëconomiseerd. Dit moet dringend veranderen. We mogen niet langer roofbouw plegen op de aarde, maar moeten onze roofbouwmaatschappij omzetten in een oogstmaatschappij. Een ecologisering van de economie is de toekomst.

Wat betreft energie hebben we geen tekort, maar juist een probleem met de vraag. Ten eerste is ons economisch model sterk gericht op consumptie. Apparaten zijn gemaakt om na korte tijd kapot te gaan. Reparaties zijn relatief duur en sporen

aan tot nieuwkoop. Bovendien maken we gebruik van eindige energiebronnen en betalen hiervoor veel geld aan een aantal grote bedrijven. Door overmatige consumptie leidt dit tot schaarste. Tot slot verbranden we ons afval en zo raken we onze energiebronnen (grondstoffen) definitief kwijt. In plaats van 'cradle to cradle' werken we van 'cradle to grave'. We hebben een gesloten, lineair systeem gecreëerd, waarin grondstoffen niet worden gerecupereerd.

Kortom, we hebben dringend nood aan een nieuw economisch model en een nieuwe relatie tussen producent en consument. Vandaag draagt niemand nog de consequenties voor zijn daden. Producten worden verkocht en daarmee wordt ook de verantwoordelijkheid afgestaan. Rau pleit voor een omkering.